

Utredning

Senior- och pensionärs- verksamheten

SKTF

Innehåll

Förbundsstyrelsens yttrande över rapporten.....	1
Sammanfattning av rapporten	2
Inledning	3
Varför denna rapport?.....	3
Om begreppet ”senior- och pensionärsverksamheten”	3
Vad händer och hur ser tidsplanen ut?.....	3
Direktiven som utredningsgruppen har jobbat efter	4
Pensionärsverksamheten i andra förbund	5
Varför ett pensionärsmedlemskap?	5
Ekonomi och medlemsavgift.....	12
Nya stadgar för pensionärsverksamheten	12

Bilaga 1: Ekonomi och medlemsavgifter

Bilaga 2: Stadgar för SKTFs pensionärsverksamhet antagna av
SKTFs förbundsstyrelse

Förbundsstyrelsens yttrande över rapporten angående SKTFs senior- och pensionärsverksamhet

Förbundsstyrelsen beslutade att en utredningsgrupp skulle utreda SKTFs senior- och pensionärsorganisation med fokus på verksamhet och framtida ställning i SKTF.

Utredningsgruppen har fått följande direktiv från förbundsstyrelsen att arbeta efter:

- Senior- och pensionärsverksamheten ska vara lokalt organiserad, och omfatta tidigare aktiva SKTF-medlemmar.
- Senior- och pensionärsverksamheten ska ge möjlighet till social samvaro och deltagande i olika aktiviteter.
- SKTFs seniorer ska på olika sätt ha möjlighet att bidra i det lokala fackliga arbetet.
- SKTF-tidningen ska ingå i pensionärsmedlemskapet.
- Ett förslag ska läggas om avgifter och ekonomin.
- Nya stadgar som anger verksamhet och organisation ska utformas.

Förbundsstyrelsen anser att förslagen till förändringar av pensionärsverksamheten svarar upp mot direktiven på ett utmärkt sätt och ställer sig därför bakom gruppens rapport i sin helhet.

Till följd av utredningsgruppens förslag kommer ändringar behöva göras i följande paragrafer i förbundsstadgarna:

§ 3 Medlemskap, mom. 1 punkt 6.

Förslag till ny lydelse: den som lämnar sin anställning med pension och varit medlem i förbundet.

§ 4 Medlems rättigheter och skyldigheter, mom. 6. andra stycket.

Förslag till ny lydelse: pensionärsmedlem får endast ha förtroendeuppdrag inom pensionärssektioner.

§ 6 Förbundsstyrelsen, mom. 3.

Förslag till ny lydelse: Följande stycke tas bort "pensionärsverksamheten har rätt att sända två observatörer med yttrande- och förslagsrätt. Dessa har dessutom rösträtt i de frågor som rör pensionärsmedlemmar och pensionärsverksamhet."

Förbundsstyrelsen föreslår förbundsstyrelsen besluta

att ställa sig bakom rapporten om SKTFs pensionärsverksamhet samt ovan beskrivna stadgeförändringar.

Sammanfattning av rapporten

Alla SKTF-medlemmar erbjuds ett grundmedlemskap och ett sektionsmedlemskap vid sin pensionering. Man väljer själv om man vill vara med i en lokal sektion eller inte.

För att bli pensionärsmedlem ska man ha varit SKTF-medlem. Det innebär att den tidigare bestämmelsen om att även medlemmar i andra TCO-förbund kan bli pensionärsmedlemmar förändras.

Pensionärsverksamheten ska vara lokal. Verksamheten bedrivs av sektioner som är geografiskt baserade, så att varje sektion är knuten till en ort. Man väljer själv vilken sektion man vill vara med i.

Sektionen står i centrum och får en starkare ställning. Det innebär att den rikstäckande pensionärsavdelningen med sin parlamentariska nationella och regionala struktur inte längre kommer att finnas kvar.

Sektionerna kan bilda nätverk för utveckling, stöd och utbyte av idéer. Varje sektion bestämmer med vilken eller vilka andra sektioner man vill samarbeta. Det gemensamma behovet och intresset styr.

Lokalt påverkansarbete kan bedrivas. Dock måste en sektions eventuella engagemang i en lokal facklig-politisk påverkansfråga ske utifrån SKTFs värdegrund och i samklang med avdelningar och klubbar på orten.

Pensionärsmedlemmar kan vara lokala resurspersoner. SKTF bör mer än i dag uppmärksamma avdelningar och klubbar på att man kan ha kunniga pensionärer som skulle kunna göra en insats.

SKTF-tidningen är en del av pensionärsmedlemskapet. Genom tidningen kan man hålla sig à jour med vad som händer med yrken och branscher som man har arbetat inom.

En övergångsgrupp behövs under övergången till den nya verksamheten. Gruppens uppdrag är både operativt och konsultativt och handlar om att vara stödjande och rådgivande, bestämma informationsvägar och informationsinsatser samt ta beslut om verksamhetens ekonomi.

Pensionärsverksamheten ska själv bära sina kostnader. Och det ska vara sektionernas konkreta verksamhet som ska bestämma sektionsavgiftens storlek. (I bilaga 1 finns en beskrivning av förslaget om ekonomi och medlemsavgifter.)

Nya stadgar behövs för pensionärsverksamheten. (Förslag till nya stadgar finns i bilaga 2.)

Inledning

Förbundsmötet 2008 beslutade att en utredningsgrupp skulle utreda SKTFs senior- och pensionärsorganisation och dess verksamhet. Det här är en rapport från den utredningsgruppen.

Gruppen har bestått av följande personer: Anna-Lena Danielsson, ledamot av SKTFs förbundsstyrelse, Birgitta Hultell, Ragnhild Wärn och Jan Boman från styrelsen i SKTFs pensionärsavdelning samt Margareta Berglund och Dan Lindberg från SKTFs kansli.

Varför denna rapport?

Till förbundsmötet 2008 lade SKTFs förbundsstyrelse fram ett förslag om att ändra inriktningen för SKTFs pensionärsverksamhet och dess organisation. Förbundsmötet beslutade dock inte i enlighet med förbundsstyrelsens förslag. I stället beslutade mötet att tillsätta en utredningsgrupp som fick i uppgift att utreda pensionärsavdelningen och pensionärernas framtida ställning i organisationen och verksamheten i SKTF. Förbundsmötet beslöt även att nuvarande stadgar och organisation för avdelning 700 ska gälla till förbundsmötet 2010.

Vi i utredningsgruppen har arbetat med vårt uppdrag under 2009 och i den här rapporten beskrivs hur vi ser på den framtida organisationen, verksamheten och våra förslag. Gruppen har träffats runt 10 gånger, några heldagsträffar och några halvdagsträffar, för att ta oss an olika frågor inom vårt uppdrag. Som stöd i vårt arbete har vi också använt resultatet från två enkäter som vi har skickat ut, dels till yrkesaktiva SKTF-medlemmar som närmar sig pension (63-67 år), dels till pensionärsmedlemmar. Gruppen har även tittat på några av de övriga TCO-förbundens pensionärsverksamhet.

Om begreppet "senior- och pensionärsverksamheten"

Det fullständiga namnet på SKTFs rikstäckande pensionärsavdelning är i dag "SKTFs senior- och pensionärsavdelning", som också heter SKTFs avdelning 700. I rapporten används dock beteckningen SKTFs pensionärsverksamhet, och vi föreslår att det framöver kort och gott ska heta "SKTFs pensionärsverksamhet" respektive "SKTFs pensionärsmedlemskap". Det blir enkelt och tydligt, och det kopplas till skillnaden mellan yrkesaktiv och icke-yrkesaktiv medlem, vilket är naturligt för ett fackförbund. Det tar dessutom hänsyn till att vi i dag har 6 000 medlemmar som är förtids- eller sjukpensionärer och som därmed känner sig mer hemma med begreppet "pensionär".

Vad händer och hur ser tidsplanen ut?

Utredningsgruppens arbete har under hösten 2009 diskuterats på fyra regionala träffar med ordförandena i pensionärssektionerna liksom på SKTFs regionala förbundskonferenser. Utredningsgruppen har sedan, genom denna rapport, presenterat sitt förslag som har överlämnats till SKTFs förbundsstyrelse.

Förbundsstyrelsen kommer att yttra sig över rapporten och lägga sitt förslag under våren 2010. (Rapporten kommer också att presenteras på pensionärsavdelningens årsmöte i mars 2010.) Förbundsmötet 2010 ska till sist så behandla rapporten och förbundsstyrelsens yttrande.

Utredningsgruppen föreslår att den nya pensionärsverksamheten ska träda i kraft vid årsskiftet 2010/2011. Det innebär också att de nu gällande stadgarna prolongeras till samma årsskifte.

Direktiven som utredningsgruppen har jobbat efter

Förbundsmötet 2008 tog beslut om SKTFs inriktning mot år 2012. Som grund för besluten låg bedömningen att SKTF står inför en av de största utmaningarna sedan förbundet bildades 1936. Nyttan av ett fackligt medlemskap ifrågasätts av många och yngre människor som är på väg ut på arbetsmarknaden måste vinnas för den fackliga idén på ett annat mera aktivt sätt än tidigare.

SKTF 2012, som förbundets satsning heter, handlar mot den bakgrunden om att rekrytera akademiker, unga och nyanställda till förbundet. Men det handlar också om att behålla de aktiva medlemmar vi redan har och att få dem att uppleva fortsatt nytta med medlemskapet. SKTFs beslut ligger också i linje med Facketförändras.nu, ett initiativ som TCOs förbund tillsammans sjösatte 2008, som ska förändra både facket och bilden av facket, som många i målgruppen 20-35 år har.

Besluten som fattats om SKTF 2012 innebär att förbundet måste göra tydliga prioriteringar när det gäller hur de sammanlagda resurserna ska användas, både när det gäller vår verksamhet och vår personal. I det sammanhanget har man för kansliorganisationens räkning gjorts en utredning, kallad verksamhets- och resursanalysen.

Med detta som bakgrund är det också naturligt att utreda pensionärsverksamheten för att den ska ligga i linje med tankarna i SKTF 2012 om att koncentrera förbundets resurser bättre.

Utredningsgruppen har fått följande direktiv att arbeta efter:

- Senior- och pensionärsverksamheten ska vara lokalt organiserad, och omfatta tidigare aktiva SKTF-medlemmar.
- Senior- och pensionärsverksamheten ska ge möjlighet till social samvaro och deltagande i olika aktiviteter.
- SKTFs seniorer ska på olika sätt ha möjlighet att bidra i det lokala fackliga arbetet.
- SKTF-tidningen ska ingå i pensionärsmedlemskapet.
- Ett förslag ska läggas om avgifter och ekonomi.
- Nya stadgar som anger verksamhet och organisation ska utformas.

Pensionärsverksamheten i andra förbund

För att sätta SKTFs pensionärsverksamhet i ett sammanhang har utredningsgruppen tittat på några andra TCO-förbund, för att se om de har någon form av pensionärsmedlemskap och pensionärsverksamhet.

Sammantaget kan sägas att det endast verkar vara Lärarförbundet som har en organisation med en central, regional och lokal nivå. Man har en pensionärskommitté som är rådgivande till förbundsstyrelsen, ett pensionärsombud i varje lokalavdelning och ska hålla regionala träffar minst en gång per år. I övriga förbund handlar pensionärsmedlemskapet i stort om att kunna fortsätta ha sina försäkringar kvar, få förbundets tidning och ta del av en lokal verksamhet på de orter en sådan bedrivs, vilket varierar stort över landet.

I dag samarbetar TCO-förbunden i flera viktiga framtidsfrågor. Vi i gruppen konstaterar dock att pensionärsverksamheten inte är något för SKTF att ta upp i TCO-sammanhang, eftersom TCO och dess medlemsförbund nu koncentrerar sina resurser till de områden som är mest centrala för TCO-familjen. Däremot är det naturligtvis viktigt att TCO tillsammans med SKTF fortsätter att offensivt driva välfärdsfrågorna som kan ha bäring på pensionärsfrågorna.

Två konkurrentförbund till SKTF är SSR och Jusek. Hos dessa återfinns ingen pensionärsinformation alls på förbundens webbplatser. Det utesluter inte att man har någon form av verksamhet, men gruppen har inte undersökt detta ytterligare.

Sammantaget ser vi inte att det finns så många konkreta lärdomar att dra nytta av i vårt utredningsarbete när det gäller förändringen av pensionärsverksamheten. Däremot är det bra att ha denna kortfattade omvärldsbevakning i bakhuvudet.

Varför ett pensionärsmedlemskap?

SKTF är ett fackförbund för yrkesverksamma medlemmar och deras behov som arbetstagare. Det är organisationens grund. Men som i många andra organisationer finns det ett pensionärsmedlemskap. Det har dock funnits en oklarhet om vilken roll som pensionärsverksamheten i SKTF ska spela i relation till den yrkesverksamma organisationen: i vilka frågor ska man engagera sig och på vilken nivå ska engagemanget finnas?

Vi i utredningsgruppen har samtalat mycket om varför ett fackförbund som SKTF ska ha ett medlemskap för pensionärer som tidigare varit yrkesaktiva SKTF-medlemmar. Vi har då varit noga med att se pensionärskollektivet inte som en homogen grupp, utan som en grupp där behoven varierar stort beroende på ålder, bakgrund och intresse.

I grunden handlar pensionärsmedlemskapet, för det stora flertalet medlemmar, om behovet av att som pensionär kunna åtnjuta fortsatt ekonomisk trygghet i form av framför allt försäkringsskyddet. Många vill också kunna fortsätta följa den del av arbetsmarknaden som man jobbat inom och ibland den fackliga verksamhet som bedrivs.

Utöver dessa skäl till att ha ett pensionärsmedlemskap i SKTF har vi berört andra tänkbara skäl, som vi har grupperat så här:

- **Villkorsfrågor.** De privatekonomiska villkoren är centrala. Det handlar bland annat om möjligheten att teckna förmånliga seniorförsäkringar, som gruppliv-, olycksfalls- och hemförsäkringar. Det handlar om pensionen man får, den allmänna såväl som tjänstepensionen, och hur de utvecklas över tiden. Genom sitt medlemskap vill man också kunna använda sig av de medlemsförmåner som SKTF förhandlat fram för sina medlemmar.
- **Social samvaro.** Man vill fortsätta kunna känna tillhörighet och delaktighet i förbundet och den fackliga gemenskapen. Under trevliga former vill man också träffa före detta kollegor och andra som jobbat fackligt. Denna sociala samvaro baseras i huvudsak på vad pensionärsmedlemmarna lokalt bestämmer sig för att göra. Delaktigheten förstärks också genom den prenumeration på SKTF-tidningen som pensionärsmedlemmarna har, och som man även framöver ska ha enligt de direktiv som ligger till grund för utredningen.
- **Fortsatt engagemang.** Som pensionärsmedlem kan man lokalt vilja engagera sig i en facklig-politisk fråga, inte minst gäller det äldreomsorgen, hur den fungerar och bör utformas. Man kan också som pensionärsmedlem vilja vara en resurs för den yrkesaktiva avdelning och klubb man tidigare varit medlem i, både när det gäller praktiska sysslor och rådgivande i facklig-politiska frågor. Man kan också vilja bidra med professionell kunskap genom att fungera som exempelvis mentor.

Mot den bakgrunden ser vi det som naturligt att SKTF ska erbjuda sina medlemmar ett pensionärsmedlemskap med ett bra innehåll när man lämnar sitt yrkesverksamma liv. Så här ser vi att pensionärsmedlemskapet och verksamheten ska kunna se ut framöver:

1. Ett nationellt grundmedlemskap och ett lokalt sektionsmedlemskap

När man som yrkesaktiv SKTF-medlem närmar sig pension ska man erbjudas att teckna ett pensionärsmedlemskap i SKTF. Det innebär en förändring av hur det ser ut i dag då SKTF-medlemskapet vid pensioneringen med automatik övergår i ett pensionärsmedlemskap, om man inte aktivt säger nej till det.

Detta pensionärsmedlemskap ska erbjuda goda försäkringsvillkor för exempelvis hemförsäkring och grupplivförsäkring, och rabatter på studiecirklar, resor, stugor med mera. I medlemskapet ingår även en prenumeration på SKTF-tidningen. Detta medlemskap kan man se som ett "grundmedlemskap".

Utöver grundmedlemskapet kan man välja att också bli medlem i en SKTF-pensionärssektion på den ort man bor eller i en annan pensionärssektion, om man hellre vill det. Det får man välja själv. En lokal avgift tillkommer då, och man får tillgång till sektionens verksamhet. Hur verksamheten ser ut beror helt på vad medlemmarna i sektionen bestämmer sig för att göra. I huvudsak rör det sig om lokal social gemenskap för de medlemmar som vill hålla kontakten med sitt tidigare arbetsliv och med före detta kollegor och fackligt aktiva.

Det ska finnas stora möjligheter att utforma aktiviteter utifrån vad medlemmarna bestämmer lokalt. Under de fyra träffarna med sektionsordförandena listades många aktiviteter. Här ett ax-

plock: studiebesök, resor, cirklar, teaterbesök, föreläsningar, antikrundor, utflykter, kulturaktiviteter. Ett återkommande tema är den sociala samvaron, vilket enkäterna också visade på.

2. Man ska ha varit SKTF-medlem

Direktiven säger att SKTFs pensionärsverksamhet ska omfatta gruppen tidigare aktiva SKTF-medlemmar. Det innebär en förändring från hur det är i dag, eftersom pensionärsmedlemskapet hittills stått öppet för personer som varit medlemmar också i andra TCO-förbund. Om en sektion vill bjuda in även personer som inte är SKTF-pensionärsmedlemmar till en social aktivitet så kan man lokalt bestämma sig för det. Dessa personer får dock stå för eventuella kostnader själva och har inget formellt inflytande i sektionen eller i SKTF.

3. Verksamheten ska vara lokal och knuten till en ort

Som direktiven för utredningen säger så ska pensionärsverksamheten vara lokalt organiserad och bygga på de behov och intressen som pensionärsmedlemmarna lokalt har. Det innebär att verksamheten kommer att variera i landet, och att det finns stora möjligheter att utforma aktiviteter utifrån vad medlemmarna lokalt finner bäst lämpligt.

Grunden för pensionärssektionerna är att de ska vara geografiskt baserade, vilket innebär att varje sektion ska vara knuten till en ort. I nästan samtliga fall innebär orten samma sak som kommunen, men det kan finnas några undantag där det rör sig om ett annat geografiskt område.

Om man som medlem väljer att utöver grundmedlemskapet också vara med i en sektion fungerar det så här: det vanligaste är att man som pensionärsmedlem blir medlem i den sektion som finns på orten som man bor i. Men det är fullt möjligt att välja att tillhöra en annan sektion. Man kanske har bostad i en kommun och arbetat i en annan, näraliggande kommun, och då hellre vill vara med i den sektion som flera tidigare kollegor tillhör. Det går bra att göra så – man får själv välja den sektion man vill vara medlem i. Och det ska gå lätt att via sktf.se hitta sin sektion och kontaktuppgifter till sektionsföreträdarna, och även att se var andra sektioner finns.

På en del mindre orter finns ingen sektion eftersom antalet medlemmar är för litet för att det ska vara meningsfullt att ha en sektion. Då kan man bli medlem i den sektion som ligger närmast geografiskt – eller välja sektionstillhörighet utifrån andra skäl man själv väljer. Finns det ingen sektion på den ort som man bor i, eller har arbetat på, så är det fullt möjligt att bilda en sektion med andra pensionärsmedlemmar, om man gör bedömningen att den skulle kunna fungera.

Det finns i dag några pensionärssektioner som inte är geografiskt baserade. Dessa sektioner får fortsätta att finnas till, men inga nya sektioner bildas på det sättet. På några orter i landet finns det också mer än en sektion – en sektion är för medlemmar som jobbat inom landstinget och en sektion för medlemmar som jobbat inom kommunen. Samma sak gäller för dessa sektioner: de fortsätter att finnas till, men inga nya sektioner bildas utifrån den specifika arbetsplatsbakgrunden. Har man arbetat till exempel i Svenska kyrkan i ett stift söker man medlemskap i den sektion som finns på bostadsorten, om man inte av någon anledning vill bli medlem på en annan ort.

Vidare är det så att SKTFs lokala organisation för yrkesverksamma medlemmar formellt sett har förändrats under senare år. Förändringen har gjorts bland annat för att skapa bättre förutsättningar för att få lokalt fackligt stöd för de alltför SKTF-medlemmar som inte arbetar i en kommun eller i ett landsting, utan till exempel i ett bolag. Alla SKTF-medlemmar ska på rimligt lika

villkor kunna vara delaktiga i verksamheten och dra nytta av sitt medlemskap. I linje med det är det då naturligt att också skapa pensionärssektioner som är öppna för alla SKTF-are, inte bara dem som tidigare arbetat i en kommun eller i ett landsting.

Sammanfattningsvis: det är den geografiska orten som ska utgöra grunden för SKTFs pensionärssektioner.

4. Sektionen står i centrum

Tanken ”medlemmen i centrum och pengarna till lokal verksamhet” har varit central för vår utredningsgrupp. Pensionärsfrågorna i SKTF har fram till i dag formellt legat på både central, regional och lokal nivå. Det kommer nu att förändras i och med att verksamheten ska bedrivas lokalt framöver och att det är där som engagemanget ska kanaliseras. I linje med det kommer dagens rikstäckande pensionärsavdelning, med sin centrala styrelse, sina regionstyrelser och sin parlamentariska struktur, inte längre att finnas kvar.

Förändringen innebär att sektionerna och deras konkreta verksamhet, öppen för alla medlemmar, får en starkare ställning än i dag, då insatserna och de ekonomiska medlen koncentreras till sektionernas verksamhet.

En viktig fråga för utredningsgruppen har varit det stöd som de lokala sektionerna ibland kan behöva, som nu inte kan komma från någon formell central eller regional nivå. Det kan handla om stöd för att få det lokala arbetet att fungera bra, ett stöd som behöver vara flexibelt eftersom de lokala förhållandena varierar mycket. Vi vet i dag att verksamheten inte är självgående överallt i landet och att den kan växla över tiden när till exempel en eldsjäl slutar.

Vi vet även att de 80 pensionärssektionernas storlek varierar enormt mycket över landet. ”Medelsektionen” har 50-100 medlemmar – men detta ger samtidigt en ofullständig bild av dagens verklighet. Bilden behöver kompletteras med att den minsta sektionen i dag har i dag sju medlemmar – medan den största har så många som 2 000 medlemmar. Också utifrån detta behövs alltså en flexibel organisation för pensionärsverksamheten.

5. Sektionerna bildar nätverk – för utveckling och stöd

Mot den här bakgrunden föreslår vi att sektionerna tillsammans bildar nätverk, så att man kan samarbeta, inspirera och stödja varandra. Att som sektion vara med i ett nätverk är frivilligt, men vi ser goda möjligheter i denna form av samarbete. Sektionen bestämmer med vilka andra sektioner man vill samarbeta, och det som styr är det gemensamma behovet och intresset i sakfrågorna. Det är ett flexibelt sätt som tar hänsyn bland annat till att sektionernas storlek varierar mycket.

Centralt i detta är att varje sektion själv bestämmer hur man vill ha det. Den grundläggande tanken med sektionerna och nätverken är att organisationen byggs underifrån utifrån intresse, och dynamiskt kan förändras när sektionerna ser behov av det. (Två eller flera sektioner ska också formellt kunna besluta sig för att gå samman i en gemensam sektion, om man till exempel tycker att sektionerna var och en är för små.)

Samarbetet i nätverk behöver inte bygga på just den geografiska närheten, även om det lär bli vanligast. Tre sektioner i ett nätverk kan exempelvis bestämma sig för att tillsammans arrangera de aktiviteter som man erbjuder sina medlemmar. Eller så kan värdskapet variera mellan sektio-

nerna. Och man kan bestämma sig för att bjuda in också andra sektioner till exempelvis ett seminarium som man ordnar. Det är sektionerna som bäst gör den bedömningen. En sektion kan tillhöra flera olika nätverk beroende på vilka intressen och aktiviteter man vill ägna sig åt.

En annan viktig del i nätverkstanken är utbytet av idéer mellan sektionsföreträdare. Att tillsammans med några andra sektioner emellanåt fundera över den egna verksamheten ger möjligheter till utveckling och inspiration. Det finns stora möjligheter att utforma aktiviteter utifrån vad medlemmarna bestämmer lokalt. Ett återkommande tema är den sociala samvaron.

Det finns många föreställningar om vad samarbete i nätverk innebär, men också stor kunskap om vari styrkan med nätverk ligger. Man kan med KK-stiftelsens beskrivningar säga så här: "Kraften i nätverk är människors engagemang. När många går samman, sätter upp ett gemensamt mål och lär av varandra, börjar nätverket alstra en egen energi som kan bära långt. (...) Nätverket är en form för tillhörighet. I nätverket tar man tillvara varandras kunskap och kompetens, inte minst när det saknas andra resurser."¹

Att göra nätverkstanken än mer konkret och lättfattlig för alla sektionsföreträdare blir en av uppgifterna för den övergångsgrupp som vi föreslår ska skapas (mer om den gruppen finns senare i texten). Samtidigt vet vi att det i dag finns stor erfarenhet av nätverkande i Sverige, och även inom delar av SKTFs pensionärsverksamhet som arbetar i nätverksform och gör det framgångsrikt. Detta med nätverk är kort sagt ingen dramatisk förändring utan något som många redan i dag arbetar utifrån, även om man kanske inte alltid använder begreppet nätverk för det.

6. Lokalt påverkansarbete – i samklang med avdelningar och klubbar

På vissa håll kan det hos medlemmar i den lokala pensionärssektionen finnas ett intresse av att påverka i en facklig-politisk fråga. Det kan handla om den kommunala äldreomsorgen till exempel, hur den fungerar och bör utformas. Vissa medlemmar har själva arbetat inom äldreomsorgen, för andra känns frågan mer aktuell i och med pensionärsskapet. Då kan det finnas ett värde i att sektionen kan engagera sig i frågan.

Här är det dock viktigt att det engagemanget är helt i samklang med SKTFs grundvärderingar och den yrkesaktiva lokalavdelningen eller klubben, så att det inte går stick i stäv med avdelningens eller klubbens arbete eller på annat sätt skapar problem för SKTF som yrkesaktivt förbund, lokalt eller nationellt. Och det är viktigt att arbetet sker öppet för SKTF i stort och för den eller de yrkesverksamma avdelningar och klubbar som kan vara berörda.

7. Stöd till den yrkesaktiva avdelningen eller klubben

Ett återkommande tema i utredningsgruppens diskussioner har också varit den vilja som finns hos en del pensionärsmedlemmar att bidra till det lokala, yrkesaktiva fackliga arbetet. Det är också något som vi har sett i de två enkäter som vi har gjort. Det är också något som lyfts fram i direktiven, som säger att SKTFs seniorer på olika sätt ska ha möjlighet att bidra i det lokala fackliga arbetet.

¹ KK-stiftelsen står för "Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling" och är högskolornas forskningsfinansier.

Här tycker vi att SKTF bättre än i dag bör uppmärksamma SKTFs lokalavdelningar och klubbar på att man lokalt kan ha duktiga pensionärer som skulle kunna göra en insats. Naturligtvis får insatsen bero på det behov som avdelningen eller klubben ser, men ibland har man inte själva kopplat sina behov till förekomsten av duktiga pensionärsmedlemmar på orten.

Som en person säger i enkäten om vad man som pensionärsmedlem kan erbjuda: ”Jag kan åta mig enstaka uppgifter, t.ex. medverka vid utbildningar, leda studiecirklar, ordna möten och sammankomster o. dyl.”

En förutsättning för detta är att ett ömsesidigt intresse finns hos såväl avdelningar och klubbar som hos pensionärssektionerna. Som pensionärsmedlem kan man vara en resurs för sin tidigare avdelning eller klubb både när det gäller praktiska sysslor och som rådgivare i facklig-politiska frågor. Man kan också bidra med professionell kunskap genom att fungera som mentor eller fadder.

8. Pensionärsmedlemmarna har stor kunskap i välfärdsfrågorna

Den finns hos SKTFs medlemmar stor kunskap om och erfarenhet av viktiga välfärdsfrågor i Sverige, och många som blir pensionärsmedlemmar fortsätter att ha ett engagemang i dessa frågor. I utredningsgruppen ser vi dock att SKTF bättre än i dag skulle kunna använda sig av denna kunskap och erfarenhet när man centralt ska formulera sin politik.

Det kan ske exempelvis genom att ge intresserade pensionärsmedlemmar möjlighet att lämna sina synpunkter på hur SKTF borde driva sina intressen, inom exempelvis äldreomsorgsfrågor. Medlemmarna kommer också i fortsättningen att ha möjligheter att skriva eller motionera till SKTFs förbundsstyrelse.

Men det finns också pensionärsfrågor som ligger utanför ramen för vad SKTF som fackförbund ska och bör driva. Vill man som SKTF-pensionärsmedlem påverka sådana frågor – vilket för många känns naturligt – får man göra det genom de pensionärsorganisationer, politiska partier eller andra aktörer som finns. Ett sådant engagemang innebär också att synpunkter och erfarenheter från tidigare yrkesaktiva SKTF-medlemmars får större genomslag i dessa sammanhang. Ett pensionärsmedlemskap i SKTF står på inget sätt i konflikt med ett medlemskap i till exempel PRO eller SPF. Detta resonemang ligger i linje med svaren i de två enkäter som vi har gjort, där majoriteten inte såg SKTF som den naturliga pensionärsföreträdaren, utan man valde i stället organisationer som PRO och SPF.

På en del ställen i landet har SKTFs pensionärer ett inflytande genom KPR, kommunala pensionärsrådet, eller LPR, landstingets pensionärsråd. Det inflytandet handlar inte sällan på att SKTF-are under sin yrkesbana har skaffat sig stor kunskap om kommun- eller landstingsfrågor och därmed anses kan bidra till arbetet som görs i KPR eller LPR. Det är dock ett engagemang som får bygga på lokala egna initiativ.

En central fråga som har bäring på pensionärslivet är tjänstepensionen. Det är i huvudsak inte endast en pensionärsfråga, även om frågan ofta blir konkret aktuell först när man går i pension och ser hur stor den delen av pensionär blir. Tjänstepensionen är att se som uppskjuten lön, och från utredningsgruppens sida vill vi betona att villkoren för tjänstepensionen måste vara något som SKTF som förbund aktivt driver.

9. SKTF-tidningen är en del av pensionärsmedlemskapet

Ett av direktiven för utredningen är att SKTF-tidningen ska ingå i pensionärsmedlemskapet. Även vi i utredningsgruppen tycker att detta är naturligt. Genom tidningen kan man som pensionär fortsätta hålla sig informerad om vad som händer på arbetsmarknaden i allmänhet och inom yrken och branscher som man själv har arbetat. Man får också kunskap om vad som händer i det dagliga fackliga arbetet för att ta tillvara SKTFs medlemmars frågor.

Dessutom ger SKTF-tidningen goda möjligheter att med ibladad och speciellt riktad information nå alla pensionärsmedlemmar när det behövs, och det till en relativt billig penning i förhållande till andra typer av utskick. Det är viktigt att kunna göra det inte minst eftersom över hälften av dagens pensionärsmedlemmar inte tillhör någon sektion. Själva tidningen kostar för pensionärer 80 kronor per år och medlem. Det ger en kostnad på under 5 kronor per nummer vilket vi anser är billigt.

10. En övergångsgrupp behövs

Det går inte att i en handvändning förändra SKTFs pensionärsverksamhet. Som vi tidigare nämnt så kommer den rikstäckande pensionärsavdelning som finns i dag, med sin centrala styrelse, sina regionstyrelser och sin parlamentariska struktur, inte längre att finnas kvar. Det kan dock resultera i att ett vakuum infinner sig under en tid då den nya pensionärsverksamheten ska sätta sig. För att möta detta föreslår vi att man skapar en övergångsgrupp.

Övergångsgruppen ska bestå av sex pensionärsmedlemmar och två anställda personer från SKTFs kansli. SKTFs förbundsstyrelse ska fatta beslut om vilka personer som ska sitta i övergångsgruppen samt hur gruppens uppdrag ska se ut med beaktande av de åsikter som den sittande utredningsgruppen har. Det ska göras efter det att förbundsmötet 2010 har fattat beslut om SKTFs nya pensionärsverksamhet. Förbundets valutskott ska samarbeta med avdelningens valberedning om gruppens sammansättning. Både enskilda pensionärsmedlemmar och pensionärssektioner ska kunna nominera personer till gruppen.

Personerna i gruppen ska inte vara representanter för en viss region eller liknande utan ska ha helheten för ögonen utifrån en mångsidig kompetens. De ska inspirera och kunna få sektionerna att ta ansvar för det nya.

Gruppen ska finnas under en tid av två år. Den ska avrapportera sitt arbete till SKTFs förbundsstyrelse. När arbetet är slutfört ska mycket ha lagts på sektionerna och nätverken. Under perioden ska övergången också utvärderas av förbundsstyrelsen.

Gruppen ska ha följande uppdrag:

- **Råd och stöd.** Gruppen ska kunna ge stöd till sektionerna under övergångsperioden och hjälpa till att lösa eventuella problem som uppstår. Gruppen ska arbeta konsultativt, dvs. ge råd till sektionerna när det gäller exempelvis sektionernas samarbete i nätverk, så att nätverkstanken verkligen slår igenom i den nya verksamheten. Den ska även föreslå hur företrädare för sektionerna bäst ska kunna träffas för erfarenhetsutbyte och hur utbildning i föreningskunskap ska kunna ske när sådan behövs.
- **Information.** Gruppen ska bestämma på vilket sätt pensionärsmedlemmarna regelbundet ska få information om sitt medlemskap liksom vetskap om vilka sektioner som finns

i landet så att man lätt kan hitta den sektion man är medlem i eller vill bli medlem i. Här är SKTFs webbplats (sktf.se) viktig att använda.

- **Ekonomi.** Gruppen ska konkret och praktiskt fastställa hur sektioner, i den föreslagna nätverksformen, ska kunna söka pengar för aktiviteter man vill genomföra som inte täcks av de egna tillgångarna. Det ska ske på basis av den beskrivning som finns i bilaga 1 om ekonomin. Detta uppdrag behöver tidsmässigt vara ett av de första som gruppen tar sig an.

Övergångsgruppen ska alltså ha både operativa och konsultativa uppgifter på sitt bord.

Ekonomi och medlemsavgift

Pensionärsverksamheten i SKTF ska själv bära sina kostnader. Det är både viktigt och rimligt. För det krävs en medlemsavgift som avspeglar de verkliga kostnaderna för medlemskapet och verksamheten. Det är inte en fråga för utredningsgruppen att bestämma hur stora dessa avgifter ska vara – SKTFs förbundsstyrelse tar beslut om årsavgiften till pensionärsmedlemskapet, och varje sektion beslutar självständigt om hur stor avgiften ska vara till sektionen.

Däremot vill vi trycka på att det måste vara sektionernas konkreta verksamhet som ska bestämma avgiftens storlek. I dag finns det på sina håll i landet pengar som sektionerna förfogar över som inte kommer sektionsmedlemmarna till del eftersom man inte använder dem till verksamhet. Här måste ambitionen vara att alla sektioner ser över sin ekonomi och i de fall man har tillgångar använder pengarna så att medlemmarna drar nytta av sina inbetalade medlemsavgifter.

I *bilaga 1* finns en beskrivning av det förslag om ekonomi och medlemsavgifter som vi i utredningsgruppen lägger.

Nya stadgar för pensionärsverksamheten

Eftersom pensionärsverksamheten organisatoriskt kommer att förändras så behövs nya stadgar som reglerar medlemskapet och verksamheten. Utredningsgruppen har tagit fram ett förslag till nya stadgar, som i mycket bygger på stadgarna som finns i dag samtidigt som de följer de förändringar som vi föreslår.

Förslaget till nya stadgarna finns i *bilaga 2*.

Förändringen av pensionärsverksamheten innebär också att SKTFs stadgar behöver förändras så att de stämmer överens med de nya stadgarna för pensionärsverksamheten.

Utredningsgruppen för SKTFs senior- och pensionärsverksamhet

Stockholm, 18 januari 2010

Anna-Lena Danielsson

Birgitta Hultell

Jan Boman

Ragnild Wärn

Margareta Berglund

Dan Lindberg

Ekonomi och medlemsavgifter

Den centrala utgångspunkten i förslaget till den nya pensionärsverksamheten i SKTF är att verksamheten ska bära sina egna kostnader.

Beräkningsunderlag

Antalet pensionärsmedlemmar i november 2009 var 32 800. Av dem var 15 200 registrerade som medlemmar i en lokal sektion, vilket motsvarar 46 procent av det totala antalet pensionärsmedlemmar.

Central medlemsavgift 2009: 130 kronor per år. Lokala sektionsavgifter 2009: 0-100 kronor per år.

Årlig medlemsavgift: 2009 centralt 4 271 000 kronor, varav 2 052 000 kronor budgeterats direkt för den centrala och regionala pensionärsverksamheten genom avdelning 700.

Årlig medlemsavgift för lokala sektioner som inkasseras genom förbundets medlemssystem 2009: totalt 569 000 kronor (i snitt 37 kronor per år och medlem).

Medel		
Medlemsintäkter, 130 kronor x 32 800 medlemmar		+ 4 264 000
Kostnader för förbundet (utgångspunkt från beräkning 090901):		
Ledningsansvar, ca 1 timme per vecka	32 000 ¹	
Administrativt stöd, ca 20 % av 1 tjänst	84 000 ²	
SKTF-tidningen, 80 kr. x 32 800 medlemmar	2 624 000	
Medlemsregister, ca 20 % av 1 tjänst	104 000	
Porto, avier m.m., ca 6 kronor per styck	200 000	
Övrig hantering, ca 50 % av 60 000 (tid)	30 000 ³	- 3 074 000
Kvarstår		+ 1 190 000
Per medlem		36 kr/medlem

1) Kostnaderna för ledningsansvar och administrativt stöd (totalt 116 000 kronor) får antas kvarstå under övergångsperioden 2011-2012. Dessa kostnader bör dock minska när verksamheten med de nya nätverken kommit på plats till år 2013.

2) Den kostnadsnivå som i dag finns i och med bokföring, fakturahantering m.m. med dagens modell bör kunna räcka för hanteringen av utbetalning av bidrag till nätverk m.m. i framtiden. Detta är dock förbehållet att ett visst administrativt stöd kvarstår för att ta emot ansökningar om bidrag m.m.

3) Övriga kostnader kan även fortsättningsvis antas vara i nivå med dagens kostnader.

Förslag på ekonomisk modell från 2011

Arbetsgruppen föreslår att dagens centrala medlemsavgift på 130 kronor per år och medlem behålls för åren 2011 och 2012. Anledningen till det är framför allt att det under övergångsperioden kan komma att krävas en del extra centrala resurser för att den nya verksamheten ska sjasättas på ett bra sätt.

Nedan presenteras en möjlig budget för 2011 och 2012, som bygger på en oförändrad central medlemsavgift på 130 kronor per år. Av denna framgår att det, efter avdrag för kostnaden för övergångsgruppens arbete 2011 och 2012, kvarstår medel för en sökpott för sektionernas verksamhet på 61 kronor per medlem och år de två första åren. De medel som inte har fördelats under ett år sparas i en gemensam pott till senare år. Ett sådant system möjliggör en ökning av nätverksmedlen åren framöver till den del de inte nyttjats.

När övergångsgruppens arbete är slutfört bör de sänkta omkostnaderna för detta tillfalla den gemensamma sökpoten.

Möjlig budget 2011 – 2012	
Kvarstående medel enligt ovan	+ 1 190 000
Budget för övergångsgruppen år 2011-2012 (4-5 personer)	- 260 000
Nätverksmedel, utveckling, utbildning 61 kr/medlem	- 930 000 ⁴
Kvarstår	0
<i>Totalt ökat utrymme för lokal verksamhet (61 kr. per medlem)</i>	<i>+ 930 000</i>

4) Då nätverksarbetet möjligen inte har fått fullt genomslag de första åren, dvs. det nya systemet inte har satt sig riktigt och alla sektioner ännu inte söker medel, kan det var möjligt att sätta summan per medlem något högre redan från början. Ett scenario skulle kunna vara att det endast kommer ansökningar från sektioner som motsvarar 75 procent av sektionsmedlemmarna. Det skulle möjliggöra ett sökbelopp per medlem om 80 kronor redan första året.

Från 2013 och framåt vill vi se en sänkning av den centrala medlemsavgiften. En sådan sänkning ger utrymme för en motsvarande höjning av sektionernas egna medlemsavgifter, om sektionerna så önskar. Förändringen ligger i linje med att SKTFs pensionärsverksamhet ska ligga på sektionerna framöver, där varje sektion själv ska besluta om en rimlig sektionsavgift så att den över tid täcker den egna verksamheten.

Sänkningen av den centrala avgiften bör göras också utifrån en annan utgångspunkt: de medlemmar som har valt att inte vara med i någon sektion bör i huvudsak betala en medlemsavgift som täcker just det som de får genom förbundet (SKTF-tidningen, försäkringar, rabatter m.m.) men inte går till sektionernas verksamhet, som de ju valt att inte ta del av.

Frågan om sänkningen av den centrala medlemsavgiften för 2013 och framöver blir en fråga som övergångsgruppen får ta sig an utifrån hur ekonomin utvecklar sig under övergångsperioden. Det är dock SKTFs förbundsstyrelse som – liksom i dag – fattar beslut om nivån på den centrala medlemsavgiften.

Ansökningar från sektioner och nätverk

Sektioner ska i den föreslagna nätverksformen kunna söka pengar för aktiviteter man vill genomföra som inte täcks av de egna tillgångarna. Övergångsgruppen ska fastställa hur ansökningsprocessen konkret ska se ut, med följande utgångspunkter som grund:

- Ansökan kan göras senast 1 november alternativt senast 1 maj varje år.
- En ansökan ska innehålla en kort beskrivning av projektet eller aktiviteten i enlighet med paragraf 4 i pensionärsverksamhetens stadgar. Utöver det ska ansökan svara på följande frågor:
- Hur och när ska det hela genomföras?

- Hur mycket beräknas projektet eller aktiviteten kosta?
- Hur ser budgeten ut?
- Hur stora är sektionens egna ekonomiska medel, kopplat till egeninsatsen?
- Vilka är de samverkande sektionerna?
- Efter genomfört projekt eller genomförd aktivitet utifrån ansökan ska en uppföljningsrapport lämnas.

Ansökan granskas av förbundet (inledningsvis av övergångsgruppen) och medlen betalas ut till önskat konto hos någon av sektionerna. Rutiner för eventuella blanketter, information via webben, m.m. kommer att skapas.

Har inte de totala sökmedlen hos förbundet förbrukats ett år läggs de till en pott för senare år, och årligen får en översyn göras av nivån på kronor per medlem som sektioner kan söka inom ramen för nätverkssamarbetet. Överskjutande medel blir inte märkta till en viss sektion utan tillförs det totala utrymmet för medel att söka per medlem, dvs. har inte behov av sökmedel funnits ett år förfaller de till den gemensamma potten att fördela året efter.

Kommentar om beräkningarna

Ovanstående belopp är förslag och exempel på storheter m.m. En mer noggrann beräkning av budgeten för t.ex. övergångsverksamhetens kostnader måste naturligtvis göras innan storleken på t.ex. sökmedel för sektionerna kan fastställas.

Stadgar för SKTFs pensionärsverksamhet antagna av SKTFs förbundsstyrelse

§ 1 Ändamål och uppgifter

Verksamheten ska bygga på SKTFs beslut och värdegrund.

SKTFs pensionärsverksamhet ska ta tillvara pensionärsmedlemmarnas intressen av att ha bra privatekonomiska och försäkringsmässiga villkor.

Pensionärsverksamheten ska ta tillvara medlemmarnas intressen av att träffa andra tidigare yrkesaktiva SKTF-medlemmar och av att lokalt följa och påverka intressefrågor inom välfärdsfrågorna.

Pensionärsverksamheten ska erbjuda medlemmarna att delta i lokala aktiviteter som SKTFs pensionärssektioner eller nätverk anordnar. Pensionärssektionerna är lokala sammanslutningar knutna till en ort som består av de pensionärsmedlemmar i SKTF som har valt att tillhöra en sektion.

För pensionärsverksamheten ska dessa stadgar, SKTFs stadgar och valordning i tillämpliga delar gälla.

§ 2 Medlemskap

Medlem i SKTF och som med pension lämnat sin anställning har rätt att tillhöra SKTF som pensionärsmedlem.

Medlemskap erhålls genom en anmälan till SKTF centralt. Det består av ett grundmedlemskap och, om man så själv väljer, ett medlemskap i en sektion.

Medlemskap gäller så länge gällande årsavgift betalas.

§ 3 Medlemsavgift

Medlem betalar årsavgift till SKTF. Avgiften består av en central avgift till förbundet samt en lokal avgift till sektionen för den lokala verksamheten, om man som medlem väljer att vara med i en sektion. Den centrala avgiften bestäms av SKTF och sektionsavgiften bestäms av sektionen vid sektionens höstmöte.

§ 4 **Sektion**

Den lokala verksamheten bedrivs i sektionerna. Sektionen är geografiskt baserad och leds av en sektionsstyrelse.

SKTF-sektionerna ska:

- Stärka banden mellan medlemmarna genom samvaro, studier, resor, m.m.
- Stärka banden med övriga medlemmar inom SKTF.
- Vara kontaktorgan till SKTFs lokala organisation i pensionärsfrågor.
- I övrigt arbeta med frågor av gemensamt intresse för medlemmarna, till exempel genom att bilda nätverk tillsammans med andra sektioner.

Sektionen ska ha minst två medlemsmöten per år, höstmöte och årsmöte. Årsmöte ska hållas under årets första kvartal.

§ 5 **Sektionsstyrelse**

Sektionsstyrelsen ska leda sektionens verksamhet i enlighet med förbundsstadgarna och stadgarna för pensionärsverksamheten.

Styrelsen består av ordförande och minst tre ledamöter – med växelvis avgång – och två ersättare.

Styrelsen utses för en period av två år.

Styrelsen utser inom sig vice ordförande, sekreterare och andra funktionärer som man kan behöva.

Styrelsen är gemensamt ansvarig för sektionens förvaltning och verksamhet.

Styrelsen ska planera och genomföra aktiviteter i enlighet med pensionärsverksamhetens mål och syften och handlägga alla löpande göromål.

Styrelsen ska ha minst tre sammanträden per år.

Styrelsen ska redovisa medlemsavgifter till förbundet på det sätt förbundsstadgarna föreskriver liksom redovisa sektionens medel och tillhörigheter.

Styrelsen ska varje år till förbundet skicka sektionens verksamhetsberättelse, ekonomi- och revisionsberättelse det gångna arbetsåret. Det ska göras inom 15 dagar efter årsmötet.

Styrelsens ska direkt efter årsmötet skicka in uppdragsförteckningen till förbundet.

§ 6 **Sektionsårsmöte**

Kallelse till årsmöte ska ske minst tre veckor före mötet. Ärenden som ska tas upp till behandling vid årsmötet ska vara sektionsstyrelsen tillhanda senast två veckor före årsmötet.

Vid ordinarie sektionsårsmöte ska följande ärenden behandlas:

1. Val av ordförande och sekreterare för mötet
2. Val av två justeringsmän tillika rösträknare
3. Årsmötets behöriga utlysande
4. Styrelsens verksamhetsberättelse och ekonomiska redogörelse
5. Revisorernas berättelse
6. Beslut om ansvarsfrihet för styrelsen
7. Fastställande av antal ledamöter i styrelsen
8. Val av ordförande för en tid av två år
9. Val av kassör för en tid av två år
10. Val av styrelseledamöter för en tid av två år
11. Val av ersättare för en tid av ett år
12. Val av två revisorer för en tid av två år
13. Val av valberedning för en tid av ett år, en sammankallande
14. Styrelsens förslag och anmälda ärenden

Röstning sker öppet. Vid val ska dock sluten omröstning ske om någon så påkallar det.

§ 7 Revision av sektionen

Sektionens årsmöte väljer två revisorer vid sektionens årsmöte. De ska granska styrelsens förvaltning och verksamhet. Revisorerna ska efter genomförd revision överlämna revisionsrapport till styrelsen för behandling på årsmötet.

Revisorerna ska ha ständig tillgång till sektionens alla böcker, räkenskaper och övriga handlingar.

Sektionsstyrelsen är gemensamt ansvarig för de medel den har hand om, såväl inför sektionen som inför förbundet.

§ 8 Upplösning av sektion

Upplösning av sektionen kan ske om tre fjärdedelar av sektionens medlemmar så kräver.

Vid sektionens upplösning tillfaller sektionens tillgångar SKTF.

Dessa stadgar är giltiga från och med 1 januari 2011.